

SAKSBEHANDLER
Elisabeth Nordling

VÅR REF.
25/01781-3

DERES REF.

VÅR DATO
05.05.2025

DERES DATO
11.04.2025

postmottak@ra.no
www.riksantikvaren.no

Sacha Olov Gatby
Tuftveien 98 A
3074 SANDE I VESTFOLD

Avgjørelse av klage på størrelse på tildelt økonomisk tilskudd til restaurering av Bjarne Hansens vei 15 – gnr./bnr. 90/65 i Notodden kommune

Vi viser til mottatt klage, Digisak-ID 299174, datert 11. april 2025. Klagen gjelder Telemark fylkeskommunes avgjørelse av søknad om tilskudd etter forskrift om tilskudd til verdensarv.

Klagen er oversendt til oss i Digisak innen klagefristen og blir behandlet.

Vi har mottatt dine merknader til fylkeskommunens oversendelse, datert 25. april 2025, og anser saken for å være tilstrekkelig opplyst.

Riksantikvaren har vurdert alle sider av saken og kommet til at Telemark fylkeskommunes vedtak opprettholdes. Klagen tas ikke til følge.

Bakgrunn for saken

15. november 2024, søkte dere om tilskudd til restaurering og brannsikring av Bjarne Hansens vei 15. Eiendommen ligger sentralt i Rjukan-Notodden verdensarvområde.

Telemark fylkeskommune innvilget søknaden delvis, med et tilskudd opp til 650 000 kroner, i vedtak datert 20. mars 2025. Tilskuddet skal benyttes til utskifting av råte-skadete enkeltvis kledningsbord, restaurering av pipe, maling og vindusrestaurering. Tilskuddet dekker ikke utskiftning av vinduer.

Klagen gjelder tilskuddets størrelse.

Innholdet i klagen

I klagen ber dere om en ny vurdering, og skriver at både det utvendige panelet og vinduene er i svært dårlig forfatning. Flere av vinduene har manglende deler og

omfattende skader som gjør at det ikke er mulig å beholde dem i sin nåværende form. Ifølge rapport fra Bjervamoen Trevare, er det antatt at omtrent 50 % av vindusrammene mangler, og at resterende rammer har behov for omfattende reparasjoner. Dere mener at utskiftning av de eksisterende vinduene med kopier er den beste løsningen, fordi dette både vil ivareta bygningens opprinnelige uttrykk og oppfylle moderne krav til energieffektivitet.

Når det gjelder det utvendige panelet, mener dere at det vil være nødvendig å bytte dette ut med nytt. Selv om arbeidet med fjerning ikke har startet opp, har dere allerede vært nødt til å sage ut råttent treverk fra innsiden av bygningen. Panelet har vært utsatt for langvarig fukt, og det er funnet store tegn på skadedyrangrep, noe som har påvirket strukturen. Dere skriver at panelet er så råttent at det ikke er mulig å fjerne det uten at både treverket og strukturen ellers blir skadet.

På dette grunnlaget mener dere at det vil være nødvendig å bytte ut både vinduer og panel for å ivareta bygningens strukturelle integritet. Selv om dere er opptatt av bygningens historiske karakter, skriver dere at dere også må ta hensyn til nåværende tilstand og behovet for å oppgradere til moderne standarder for både beboernes sikkerhet og bygningens levetid.

Telemark fylkeskommunes vurdering

Fylkeskommunen har vurdert klagen, men fant ikke grunnlag til å endre vedtaket. I avgjørelsen viser fylkeskommunen til at det på grunn av begrensede midler, har vært nødvendig å gjøre strenge prioriteringer ved fordelingen av tilskudd. Tilskuddet ble gitt i tråd med Norges mål om at verdensarvstedene skal fremstå som eksempler på beste praksis for vern av kulturminner og miljøer og bidra til å fremme verdensarvkonvensjonen.

Angående vinduene, mener fylkeskommunen at det er mulig å restaurere vinduene, og produsere nye deler der det mangler, og viser til at innvendige varevinduer kan gi tilsvarende u-verdi som nye vinduer. Fylkeskommunen opplyser om at de har god erfaring med de vinduene dere ønsker, men påpeker at de ikke blir ansett som kopier selv om de ser veldig like ut. Ekte kopier skal være produsert på samme måte som de originale vinduene, og det er ikke tilfelle for disse.

Selv om det i enkelte tilfeller har blitt gitt dispensasjon til å benytte denne typen vinduer på fredete bygninger, blir det normalt ikke gitt tilskudd til slike. Tilskudd fra fylkeskommunen blir gitt til istandsetting og utskifting av mindre deler, der istandsetting ikke er mulig. Fylkeskommunen mener derfor at det ikke kan gis tilskudd til utskifting av vinduene i Bjarne Hansens vei 15.

Angående kledningen, viser fylkeskommunen til at de har erfaring med at gammel kledning kan demonteres og gjenbrukes dersom det blir benyttet rett verktøy og kompetanse. Prosessen kan være tidkrevende, og det er derfor bevilget tilskudd til dette arbeidet. Utsifting må begrenses til råteskadde deler som ikke lar seg gjenbruke.

Merknader til fylkeskommunens oversendelse

Det fremkommer av tilstandsrapporten at både vinduene og panelet er i så dårlig forfatning at restaurering verken fremstår som økonomisk, teknisk eller faglig forsvarlig. Blant annet er flere av vinduene sammensatt av deler fra ulike bygg, mangler beslag eller har betydelige råteskader. Dere opplyser at dere har fått et restaurerings-tilbud på 65 000 kroner per vindu, noe som etter deres syn er helt ute av proporsjoner sett opp mot den verdien og funksjonen det gir tilbake. Dere har derfor valgt å bestille nøyaktige kopier av de opprinnelige vinduene, som tilfredsstiller dagens krav til energieffektivitet.

Videre viser dere til at det er knyttet betydelige praktiske og sikkerhetsmessige utfordringer til de originale vinduene. Blant annet må de åpnes innover i rommet, noe som gjør dem lite egnet i moderne romløsninger, de hindrer rømningsveier og gir dårlig ventilasjonsmulighet, særlig i mindre rom. Etter deres oppfatning, bør dette tillegges betydelig vekt ved vurderingen av klagen.

Når det gjelder panelet, viser takstrapporten dere har innhentet at det er i meget dårlig stand, spesielt på langveggene, hvor det er tydelige tegn på strukturell svekkelse i tillegg til sprekkdannelser, råte og liknende. Dere viser til at årsaken til dette er at tidligere innblåsing av isolasjon i luftespalten bak panelet har skapt stor fuktproblematikk og grobunn for råte og skadedyr. Selv ved forsiktig demontering, smuldrer panelet bort, og vil ikke la seg bevare.

Riksantikvarens vurdering

Riksantikvaren kan prøve alle sider av saken, jf. forvaltningsloven § 34 andre ledd. Direktoratet skal vurdere synspunktene dere som klager kommer med, og kan også ta opp forhold som ikke tidligere er berørt i saken.

Riksantikvaren fordeler midlene som er tildelt over statsbudsjettet til tilskuddsordningen mellom fylkeskommunene og Sametinget. Tilskuddsordningens forskrift legger noen overordnede føringer og rammer for tildelingen av tilskudd. Innenfor disse rammene er det fylkeskommunen som vurderer hvordan tilskuddsmidlene de har til rådighet, skal fordeles og hvilke tiltak som skal prioriteres. Søknadsbeløpene om tilskudd er dessverre langt større enn de tilgjengelige tilskuddsmidlene under ordningen. Derfor må både Riksantikvaren og fylkeskommunen gjøre strenge prioriteringer ved fordelingen av tilskuddsmidlene.

Fordelingen gjøres etter en skjønnsmessig vurdering av i hvilken grad tiltaket bidrar til å oppfylle målet med tilskuddsordningen, som etter § 1 er å bidra til å oppfylle Norges forpliktelser etter Unescos verdensarvkonvensjon av 1972 og medvirke til at verdensarvområdene utvikles som fyrtårn for den beste praksisen innen natur- og kulturmiljøforvaltning når det gjelder tilstand, forvaltning og formell beskyttelse.

I § 6 er det oppgitt momenter som det skal legges vekt på ved vurderingen. Blant annet skal det etter bokstav g. legges vekt på tiltak og prosjekter som bidrar til å fremme kompetanse om håndverksteknikker og istandsetting.

Riksantikvaren slutter seg til fylkeskommunens vurdering av at utskifting av vinduer og panel normalt ikke skal dekkes av tilskuddsordningen. I vurderingen av tildeling av tilskudd, er det ikke relevant å legge vekt på den praktiske betydningen nyere vinduer vil ha for søkeren.

Riksantikvaren kan ikke se at fylkeskommunen har fattet vedtak på feil grunnlag, eller i strid med føringene i forskriften, og finner ikke grunnlag for å overprøve avgjørelsen om tilskudd til de omsøkte tiltakene.

Avgjørelse

Riksantikvaren har vurdert alle sider av saken og kommet til at det ikke foreligger feil ved rettsanvendelsen eller saksbehandlingen som kan ha virket bestemmende på innholdet i Telemark fylkeskommunes vedtak. Vedtaket om avslag på tilskudd til utskiftning av vinduer og panel opprettholdes. Klagen tas ikke til følge.

Denne avgjørelse er endelig og kan ikke påklages, jf. forvaltningsloven § 34 fjerde ledd.

Vennlig hilsen

Kaare Stang
seksjonssjef, Juridisk seksjon

Elisabeth Nordling
seniorrådgiver

Brevet er elektronisk godkjent uten underskrift

Kopi til: Telemark fylkeskommune, Postboks 2844, 3702 SKIEN